

A. Tulkintaesimerkkejä etätööhön liittyen

Tulkintaesimerkkejä:

1: Työmatka etätöopaikasta **pysyväisluonteiseen** toimipaikkaan **työpäivän alussa:**

- kyseessä on työmatka,
- matka-aika ei ole työaikaa,
- työnantaja ei korvaa matkakustannuksia,

2: Työmatka **pysyväisluonteiselta** toimipaikalta etätöopaikkaan **työpäivän päätteeksi:**

- kyseessä on työmatka,
- matka-aika ei ole työaikaa,
- työnantaja ei korvaa matkakustannuksia,

3: Työmatka etätöopaikasta **muuhun työpisteeseen** kuin ns. pysyväisluonteiseen toimipaikkaan **työpäivän alussa:**

- kyseessä on työmatka,
- matka-aika ei ole työaikaa,
- jos matkasta **asunnosta** muuhun työpisteeseen aiheutuu suurempia kustannuksia, kuin pysyväisluonteiselle toimipisteelle matkustettaessa, kustannusten erotus korvataan matkakustannusliitteen 16 2 § 2 mom. mukaisesti:
 - kts. matkakustannusliite 16, 2 § 2 mom, tämän sopimuskohdan mukaan toimitaan myös etätöytä tehtäessä, eli **vertaillaan tavanomaista matkaa asunnosta ns. pysyväisluonteiselle** toimipaikalle matkaan, joka asunnosta olisi tehty muuhun työpisteeseen. Kts. kyseisen sopimuskohdan laskentaesimerkit,
 - jos työntekijälle/viranhaltijalle etätööpisteen sijainnin vuoksi aiheutuu suurempia kustannuksia, ei näitä hänelle korvata.

4: Työmatka muusta työpisteestä **etätöopaikkaan työpäivän päätteeksi:**

- kyseessä on työmatka,
- matka-aika ei ole työaikaa,
- jos matkasta muusta työpisteestä **asunnolle** aiheutuu suurempia kustannuksia, kuin pysyväisluonteiselta toimipaikalta asunnolle matkustettaessa, kustannusten erotus korvataan matkakustannusliitteen 16, 2 § 2 mom. mukaisesti:

- tarkennusta, kts. kohta 3.

5: Työmatka etätyöpaikasta **pysyväisluonteiseen toimipaikkaan työpäivän aikana** eli työvuoron aikana:

- kyseessä on työmatka,
- matka-aika ei ole työaikaa,
- työnantaja ei korvaa matkaa,
- vastaavasti paluumatka työpäivän aikana ei ole työaikaa ja työnantaja ei korvaa matkaa,
 - **vrt. esimerkit 1 - 2**
- **Em. tulkinta koskee tilanteista, joissa:**
 - tarve/velvoite mennä työpaikalle ei tule työntekijän/ viranhaltijan tietoon yllättäen kesken työvuoron,
 - Esim: koskee tilanteita, joissa työntekijä/viranhaltija itse haluaa mennä pysyväisluonteiselle toimipaikalle kesken työpäivän ja tilanteita, joissa työntekijän/viranhaltijan tiedossa on ollut tämä tarve ennen työvuoron alkamista. Esim: Jos työntekijä tekee etätöitä ma-ke ja toimistolla töitä to-pe. Jos keskiviikkona on tarve tulla pysyväisluonteiselle toimipaikalle työpaikkakokouksen vuoksi, kysymyksessä on työmatka.
- Jos työnantaja (yllättäen) edellyttää, että työntekijä/viranhaltija tulee kesken päivän pysyväisluonteiseen toimipaikkaan:
 - pyynnön ei tulisi tulla täysin yllätyksenä, koska etätyöstä sovittaessa tulee myös sopia siitä, voiko tulla yllättäen tarve tulla työpaikalle, jotta työntekijä voi arvioida missä hän etätöitä tekee. Etätyöskentelystä sovittaessa tulee olla selkeät ohjeet sen osalta, voiko esim. Helsingissä työskentelevä työntekijä **työskennellä työviikon** Kuusamon mökillä, vai voiko olla tarve työskennellä myös **Helsingin** työpaikalla.
 - jos työnantajan tarve tulee kesken työpäivän:
 - kyse on työnantajan määräämästä työtehtävästä: jolloin matka-aika on työaikaa, työntekijä/viranhaltija maksaa itse matkakulut.
- **Vaikutuksesta työvuoroluetteloon ja työaikaan:**
 - jos itse päättää/ tai on etukäteen tiedossa (**myös tilanteet, joissa on sopinut tekevänsä etätyötä tiettyinä päivinä**) aloittaa päivän etätyöpisteessä ja kesken päivän lähtee pysyväisluonteiselle tai muulle työpisteelle:
 - liukuva työaika: leimaa itsensä ulos matka ajaksi => liukuvan työajan järjestelmässä mahdollistetaan se, että kiinteän ajan sisälle muodostuu omaa aikaa oleva kohta,
 - kiinteä työaika: Esimerkki: työvuoroluetteloon merkitty työaika klo 9-16. Jos menee kesken päivän pysyväisluonteiselle toimipaikalle, työaika jää matkustamisen johdosta 30 min "vajaaksi", jos vajausta ei tehdä jossain toisessa kohdassa takaisin.
 - **sovelletaan: palkkausluvun 19 § 3 mom: "Jos työpäivä vh/tt pyynnöstä tai muuton hänestä johtuvasta syystä jää satunnaisesti vajaaksi eikä vajausta ole tehty takaisin muuna aikana, vähennetään**

kuukausipalkasta edellä tarkoitettu tuntipalkka kultakin poissaolotunnilta.”

- käytännössä: etätyötä tekevän kanssa sovitaan siitä, miten käytännössä toimitaan, jos työaika jää vajaaksi sen vuoksi, että työntekijä menee keskellä päivää toimipaikalle.

6: Työmatka etätyöpaikasta **muuhun työpisteeseen** kuin ns. pysyväisluonteiseen toimipaikkaan **työpäivän aikana** eli työvuoron aikana:

- kyseessä on työmatka,
- matka-aika ei ole työaikaa
- mutta työnantaja korvaa matkojen erotuksen, kts. esimerkit 3-4.
 - vastaavasti paluumatka työpäivän aikana ei ole työaikaa, mutta työnantaja korvaa matkakulujen erotuksen, kts. esimerkit 3-4.
- **Em. tulkinta koskee tilanteista, joissa: kts. esimerkki 5.**
 - tarve mennä työpaikalle ei tule työntekijän tietoon yllättäen kesken työvuoron,
- **Jos työnantaja (yllättäen) edellyttää, kts. esimerkki 5.**

TARKENNUSTA, kesken päivän kulkemisen osalta esimerkkeihin, 5 ja 6:

- **Paikallisesti voidaan sopia:**
 - työnantaja voi myös työntekijän/viranhaltijan ”pyynnöstä” määrätä, että matka alkaa kotoa, jolloin: matka-aika on työaikaa ja työnantaja korvaa matkakulut.
 - Esimerkkutilanne, jossa voisi tulla kyseeseen:
 - Työntekijän pysyväisluonteinen toimipaikka on paikka X ja hän asuu siitä 5 km etäisyyden päässä paikassa Y. Hän aloittaa päivän etätöissä mutta hänen on mentävä kesken työpäivänsä kokoukseen paikkaan Z, joka sijaitsee kilometrin päässä hänen asunnostaan Y ja kuuden kilometrin päässä hänen pysyväisluonteisesta toimipaikastaan X. Työnantaja voi määrätä työntekijän lähtemään kokousmatkalle kotoaan, jolloin matka-aika katsotaan työajaksi ja työnantaja korvaa matkakulut.
 - Paikallisella virka- ja työehtosopimuksella voidaan sopia esimerkiksi: tilanteessa, jossa työntekijällä on useita vaihtuvia työpisteitä etäällä toisistaan, voidaan paikallisesti esim. sopia siitä, että työnantaja korvaa matkaan kulunutta aikaa osittain - paikallisesti erikseen sovittavalla tavalla.

7: Jos muutoin kuin 5- ja 6- kohdissa on tarve käydä kesken työpäivän eli kesken työvuoron esim. **kokouksessa/asiakkaan** luona. Tarkoitetaan tilanteita, jotka ovat verrattavissa tilanteisiin, joissa työntekijä/viranhaltija työskentelee työnantajan toimipisteessä ja kesken työpäivän on tarve tehdä virantoimitusmatkoja eli virka/työtehtäviin liittyviä toistuvia matkoja, tavallisesti työpisteestä toiseen tai määrätystä lähtöpaikasta toiseen ja takaisin.

- kts. aikaisemmat esimerkit, jotka koskevat työmatkoja etätyöpaikka-työntekopaikka,
- muutoin työpisteiden (työnantajan ”edellyttämien”) työpisteiden välinen matka-aika on työaika ja matkakulut korvataan kokonaisuudessaan,
- **jos työpäivän aikana on työpistekäyntien välissä tarpeen käydä toimistolla (joko työnantajan toimistolla taikka ”asuntotoimistolla”) => paikallisesti annetaan ohjeet:**
 - jos käydään työnantajan toimistolla => matkat työaika + kulut korvataan,
 - jos käydään kotitoimistolla => työnantajan harkinnassa => jos mahdollistaa kotitoimistolla käynnin => matka-aika työaika + kulut korvataan.

B. Muita esimerkkejä:

ESIMERKKI 1:

Työntekijä asuu pisteessä A ja hänen pysyväisluonteinen toimipaikkansa on 10 kilometrin päässä pisteessä B. Hänen työtehtäviinsä kuuluu säännöllisesti järjestettävä kokous, työpisteissä C ja D (KVTES Matkakustannusliitteen 16 2 §:ssä tarkoitettu työpiste). Työpiste C sijaitsee 120 kilometrin (1,5 tunnin matkustamisen) ja työpiste D 150 kilometrin (2 tunnin matkustamisen päässä hänen kotoaan.

Työmatka eli matka asunnosta toimi-, työ- tai kokoontumispaikkaan ja takaisin ei oikeuta korvauksiin muissa kuin tämän KVTES Matkakustannusliitteen 16 2 §:n 2–6 momenteissa tarkoitetuissa tapauksissa.

KVTES:n matkustusmääräysten puitteissa työntekijän matkustaessa hänen työpäivänsä aloittavaan kokoukseen pisteeseen C tai D taikka hänen lähtiessään työpäivänsä päätteeksi pisteestä C tai D, kyseessä on työmatka eli matka-aika ei ole työaika ja työntekijälle korvataan matkakustannusten erotus työntekijän tavanomaiseen 10 km matkaan nähden (ks. Liite 16 2 § 2 mom.).

Kuitenkin, mikäli työnantaja ja palkansaajajärjestö niin tarkoituksenmukaiseksi ja kohtuulliseksi katsovat, voivat ne sopia paikallisella virka- ja työehtosopimuksella, että matka-aikaan kuluvasta ajasta maksetaan työntekijälle korvausta.

Esimerkki 1.1: Säännöllisesti työtehtäviin kuuluva kokous järjestetään 150 km etäisyydellä työntekijän asunnosta A työpisteessä C. Työnantaja ja palkansaajajärjestö voivat paikallisella virka- ja työehtosopimuksella sopia, että työntekijälle maksetaan laskennallista tuntipalkkaa vastaava korvaus osasta tähän

kuluvaa matka-aikaa, koska työaikaan kuulumatonta työmatkaan kulunutta aikaa on merkittävästi tavanomaista enemmän.

Esimerkki 1.2: Säännöllisesti työtehtäviin kuuluva kokous järjestetään työpisteessä D. Matkustamiseen työntekijän asunnosta A työpisteeseen D kuluu karttapalvelun tiedon mukaan 2 h, kun matkustetaan niin lyhyessä ajassa ja vähin kokonaiskustannuksin kuin mahdollista. Työnantaja ja palkansaajajärjestö voivat paikallisella virka- ja työehtosopimuksella sopia, että työntekijälle maksetaan laskennallista tuntipalkkaa vastaava korvaus tietyn matka-ajan ylittävistä osuudesta matkan arvioitua kestoja, koska työmatkaan kuluu aikaa merkittävästi tavanomaista enemmän.

Myös muunlaiset paikalliset ratkaisut ovat mahdollisia, mikäli asiasta päästään yhteisymmärrykseen.

Asiasta voisi olla tarkoituksenmukaista sopia esimerkiksi silloin, kun tavanomaisesta merkittävästi poikkeavia ja huomattavan pitkiä työmatkoja joudutaan työn luonteen vuoksi tekemään niin usein, että osittaista matkoihin menevän ajan korvaamista voidaan pitää kohtuullisena. Pelkästään se, että työntekijällä on useita työpisteitä ei ole, ainakaan yleensä, tarkoituksenmukainen syy maksaa matkaan kuluvasta ajasta korvausta. Harkittaessa asiasta sopimista on huomioitava henkilöstön tasapuolinen kohtelu.

ESIMERKKI 2:

X kaupungin viranhaltija on määrätty virkamatkalle kaupunkiin Y työtilaisuuteen torstaina klo 13-17. Matka kotoa kaupunkiin Y kestää 4 h ja viranhaltija lähtee virkamatkalle klo 9 junalla. Viranhaltijalle on suunniteltu työvuoro 9-17.

Virkamatkaan käytetystä ajasta työajaksi luetaan vain työtehtävien suorittamiseen kulunut aika. Viranhaltijan virkamatka kotoa alkaa klo 9 ja hän on perillä kaupungissa Y klo 13 työtilaisuuden alkaessa. Matkustamiseen käytetty aika ei ole työaikaa, työaikaa ei pidennetä matkustamiseen käytetyn ajan vuoksi. Työaikaa on työtehtäviin käytetty aika klo 13-17.

-Paluumatka kaupungista Y viranhaltijan kotiin alkaa klo 17 ja päättyy klo 21. Paluumatkan matka-aika ei ole työaikaa.

Työnantaja voi huomioida työajan ulkopuolisesta matkustamisesta aiheutuvan rasituksen työvuorosuunnittelussa suunnittelemalla viranhaltijan seuraavan työpäivän alkamaan vasta normaalia myöhemmin, esimerkiksi klo 10:00.

Työnantajan on muistettava huomioida tapauskohtaisesti työajan ulkopuoliseen matkustamiseen liittyvä rasitus ja työnantajan työturvallisuusvelvoitteet mm. työn kuormitustekijöiden välttämisestä ja vähentämisestä. Työstä johtuva, työajan ulkopuolinen matkustus voi olla tällainen työn kuormitustekijä.

Työnantaja ja viranhaltija voivat myös sopia esim. siitä, että viranhaltija tekee töitä junamatkalla kotiin esim. kahden tunnin ajan. Jos näin sovitaan, työntekoon käytetty aika on työaika. Työvuoroluetteloa on muutettava tarvittavin osin.

ESIMERKKI 3:

Työntekijän/viranhaltija saattaa potilaan keskussairaalaan yliopistolliseen sairaalaan ambulanssin kyydillä normaalin työntekoalueensa ulkopuolelle. Työnantaja antaa virkamatkalle virkamatkamääräyksen.

Matka-aika on työaika, koska kyse on työtehtävän hoitamisesta, eli potilaan saattamisesta.

Vahvistettuun työvuoroluetteloön merkitty työvuoro päättyy klo 16. Potilas on saatettu perille samana ajankohtana.

Virkamatkan paluumatka ilman potilasta ei ole työaika. Tilannetta ei muuta se, vaikka työntekijä/viranhaltija matkustaisi ambulanssin kyydissä takaisin keskussairaalaan ja vasta sieltä kotiin.

Työnantaja ja palkansaajajärjestö voivat sopia, että työntekijälle maksetaan laskennallista tuntipalkkaa vastaava korvaus esim. osasta matkaan kuluneesta ajasta. Tämä voi olla tarkoituksenmukaista esim. tilanteissa, joissa virkamatkoja muodostuu usein ja jos tieto niistä tulee työntekijälle lyhyellä varoitusajalla. Harkittaessa asiasta sopimista on huomioitava henkilöstön tasapuolinen kohtelu.

Jos sen sijaan saattajana toimineen työntekijän tehtävänä olisi kuljettaa ambulanssin takaisin tai hänellä olisi paluumatkalla jokin muu työtehtävä (esim. huolehtia sairaalan hoitovälineistä tai lääkkeistä), paluumatka keskussairaalaan olisi työaika.